



KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 12.07.2006  
KOM(2006) 379 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN**

**FÆLLES HARMONISERET EU-PROGRAM FOR KONJUNKTUR- OG  
FORBRUGERUNDERSØGELSER**

## **MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN**

### **FÆLLES HARMONISERET EU-PROGRAM FOR KONJUNKTUR- OG FORBRUGERUNDERSØGELSER**

#### **1. INDLEDNING**

Økofin-Rådet understregede i sin rapport om samordning af de økonomiske politikker til Det Europæiske Råd i Helsingfors den 11.-12. december 1999 (13123/1/99, rev. 1) vigtigheden af en effektiv overvågning af økonomiske politikker i den tredje fase af Den Økonomiske og Monetære Union. Rådet fandt derfor, at en øget forståelse af den økonomiske udvikling er af væsentlig betydning.

I medfør af traktaten er en af Kommissionens vigtige funktioner at informere EU's myndigheder, medlemsstaterne og de forskellige økonomiske aktører om den økonomiske situation og de økonomiske perspektiver, både på nationalt plan og i EU. Et af de instrumenter, der kan bruges til at sikre rettidig information om den økonomiske udvikling, er konjunktur- og forbrugerundersøgelser. Kommissionen koordinerer derfor gennem Generaldirektoratet for Økonomiske og Finansielle Anliggender regelmæssige, harmoniserede konjunktur- og forbrugerundersøgelser i forskellige økonomiske sektorer i EU-medlemsstaterne og kandidatlandene.

#### **2. BEHOVET FOR ET FÆLLES HARMONISERET EU-PROGRAM**

De regelmæssige konjunktur- og forbrugerundersøgelser under det fælles harmoniserede EU-program er kvalitative økonomiske undersøgelser, der tager sigte på en kortsigtet økonomisk analyse. Undersøgelserne bruges hovedsagelig til kvalitative økonomiske analyser, men i stigende grad også til kvantitativ økonomisk forskning. I de seneste år er der således udviklet en lang række kortsigtede økonomiske prognosemetoder, som er baseret på konjunktur- og forbrugerundersøgelserne. Disse modeller er ofte mere velegnede til at prognosticere makroøkonomiske udviklinger end traditionelle økonometriske modeller. Mere specifikt bruges data fra konjunktur- og forbrugerundersøgelserne i stigende grad til at forudsige vendepunkter i den økonomiske cyklus. Ud over undersøgelserne under det fælles harmoniserede program udarbejder Kommissionens tjenestegrene, f.eks. Generaldirektoratet for Erhvervspolitik, for Beskæftigelse og for Kommunikation, forskellige andre undersøgelser. Den metode, der er anvendt i disse undersøgelser, adskiller sig fra undersøgelserne under det fælles harmoniserede EU-program ved, at de tager sigte på langsigtet økonomisk analyse og dermed beskriver forskellige strukturelle determinanter for vækst og beskæftigelse.

Grunden til at undersøgelsernes data er velegnede til kvalitative og kvantitative analyser er, at de normalt foreligger før de kvantitative data fra andre undersøgelser, som de er relateret til. Blandt andre af undersøgelsernes kvaliteter kan nævnes den høje hyppighed og fortsatte harmonisering. Konjunktur- og forbrugerundersøgelser er derfor blevet et uundværligt supplement til kvantitative statistiske undersøgelser, som de adskiller sig fra i henseende til metoder og anvendelse. Som anført for nylig i

en rapport om en ekstern evaluering af det fælles harmoniserede EU-program for konjunktur- og forbrugerundersøgelser<sup>1</sup> kan undersøgelserne betragtes som et yderst effektivt værktøj til at overvåge den økonomiske situation i EU, euroområdet og medlemsstaterne.

### 3. PROGRAMMETS GENNEMFØRELSE

De harmoniserede konjunktur- og forbrugerundersøgelser i EU blev iværksat af Kommissionen i 1961. Den første undersøgelse var den harmoniserede konjunkturundersøgelse af industrien, der blev gennemført i 1962. Siden da er såvel omfanget som antallet af sektorer, der er dækket af undersøgelserne, udvidet betragteligt. Således er også sektoren for private tjenester, der tegner sig for en stigende del af den samlede økonomi, blevet omfattet af programmet. I 2006 blev der iværksat en pilotundersøgelse af sektoren for finansielle tjenester. Denne sektors store følsomhed, for så vidt angår fortrolighed og sektorens idiosynkrasier i henseende til cyklisk adfærd, har været årsagen til, at man har holdt denne undersøgelse adskilt fra den generelle undersøgelse af servicesektoren.

I de seneste år er undersøgelsesernes omfang blevet udvidet, så de dækker alle medlemsstater (efter udvidelsen) og kandidatlandene<sup>2</sup>. Det er vigtigt at medtage kandidatlandene i programmet på et tidligt tidspunkt for at sikre, at der findes pålidelige, sammenlignelige data til at følge deres aktuelle økonomiske udvikling og til at udarbejde korrekte EU-aggregater, når landene senere bliver medlem af EU. Fordi ansøgerlandene kom med i programmet på et tidligt tidspunkt, var overgangen til nye aggregerede indikatorer efter EU's seneste udvidelse smidig og rettidig.

Undersøgelserne udarbejdes på nationalt niveau i et samarbejde mellem samarbejdende institutioner som ministerier, statistikkontorer, nationalbanker, økonomiske forskningsinstitutter, erhvervssammenslutninger og private selskaber. Disse institutioner arbejder med harmoniserede undersøgelsesspørgeskemaer, der er udviklet sammen med Kommissionens tjenestegrene. Undersøgelserne indeholder også en række andre fælles elementer på områder som stikprøveplaner, feltarbejde og datatransmission.

Undersøgelser, der er gennemført i overensstemmelse med en fælles metodologi, især et harmoniseret spørgeskema, forbedrer sammenligneligheden af data mellem de forskellige medlemsstater og gør det muligt at opbygge meningsfulde aggregerede indikatorer for konjunkturcyklerne for euroområdet og EU. Eftersom denne positive følge af harmoniseringen især er mærkbar i EU og euroområdet og ikke så meget for de nationale institutioner, der udfører undersøgelserne, besluttede Kommissionen allerede fra starten at yde støtte til et samarbejde mellem institutionerne (KOM(61) PV 165 endl. udgave af 15. november 1961). Denne støtte, som er begrænset til højst 50 % af foranstaltningens omkostninger, skal også dække de meromkostninger, som opstår i forbindelse med, at der medtages andre harmoniserede spørgsmål eller nye

---

<sup>1</sup> The European Evaluation Consortium, Evaluation of Business and Consumer Surveys, Final Report, 22. april 2005.

<sup>2</sup> Konjunktur- og forbrugerundersøgelserne indgår i det årlige arbejdsprogram for Generaldirektoratet for Økonomiske og Finansielle Anliggender og gennemføres efter en finansieringsafgørelse truffet af Kommissionen.

sektorer og industrier i undersøgelserne, og/eller nogle spørgsmål ændres fra ikke-harmoniserede til harmoniserede spørgsmål. Hvor de nationale undersøgelsesinstitutioner derimod ikke har nogen klar interesse i eller ønske om at gennemføre en bestemt type undersøgelse, indgår Kommissionen en kontrakt med en udvalgt enhed, som skal gennemføre undersøgelsen. I disse tilfælde dækker Kommissionen samtlige udgifter i forbindelse med undersøgelsen.

Den fortsatte udvikling af det fælles harmoniserede EU-program for konjunktur- og forbrugerundersøgelser har i høj grad haft betydning for disse undersøgelses udbredelse uden for EU. Som nævnt i ovennævnte evalueringsrapport er EU's harmoniserede system i stigende grad blevet anerkendt som den internationale standard på området. Konjunktur- og forbrugerundersøgelser ifølge den harmoniserede metodologi udføres ikke blot i de 25 EU-medlemsstater og alle kandidatlande, men også i en række andre lande, især i Central- og Østeuropa (f.eks. Rusland og Albanien). I den henseende fungerer EU's harmoniserede undersøgelser stadig som målestok for fremtidigt samarbejde. Kommende ansøgerlande vil bl.a. komme med i programmet, så snart tiltrædelsesforhandlingerne med EU er indledt.

Konjunkturundersøgelserne er henvendt til virksomhedsledere i industri, bygge- og anlægsvirksomhed, detailhandel og tjenester. Forbrugerundersøgelserne er rettet mod private husholdninger. Med undtagelse af investeringsundersøgelsen i industrien gennemføres alle undersøgelser månedligt, og der tilføjes nye spørgsmål hvert kvartal. Investeringsundersøgelsen gennemføres to gange årligt. Antallet af spørgsmål varierer mellem områderne og ligger på 6-15.

Data indsamles normalt i første halvdel af måneden og indsendes til Kommissionens tjenestegrene omkring en uge inden månedens udgang. Over 100 000 virksomheder og 30 000 forbrugere i EU besvarer spørgsmål hver måned, idet stikprøverne varierer alt efter landets størrelse. Industriundersøgelsen dækker 56 sektorer, mens de øvrige undersøgelser omfatter 5-9 forskellige sektorer. Forbrugerne er inddelt i 25 samfundsøkonomiske kategorier.

En kvartårlig undersøgelse henvendt til økonomiske eksperter i hele verden indgår også i programmet og giver information om økonomiske udviklinger på globalt plan.

Endvidere gennemføres der ad hoc-undersøgelser om spørgsmål af særlig interesse, f.eks. af arbejdsmarkedet, hvilket sker hvert femte år. Resultaterne af den seneste undersøgelse fra juni 2004, som havde særligt fokus på arbejdsfleksibilitet og nye teknologiers indvirkning på arbejdsmarkedsudviklingen i EU, blev offentliggjort i 2005.

Alle spørgeskemaer opdateres konstant for at kunne opfylde de økonomiske analytikeres krav. Kommissionens tjenestegrene afholder regelmæssigt (en til to gange årligt) møder med konjunkturundersøgelseseksperter for at ajourføre spørgeskemaerne, drøfte spørgsmål vedrørende harmonisering og fremlægning af data og evaluere undersøgelsesresultaterne. Undertiden etableres der workshops og arbejdsgrupper med deltagelse af en bredere gruppe af interesserede parter (f.eks. brugergrupper) med det formål at udvikle bestemte aspekter af programmet eller drøfte forhold af fælles interesse for EU og ikke-EU-lande. Disse workshops gennemføres undertiden i samarbejde med andre internationale organer som f.eks. OECD.

Vedligeholdelsen og udviklingen af databasen, der findes hos Kommissionens tjenestegrene, hvor dataene fra programmet lagres, forudsætter et specielt software, og at der udvikles og vedligeholdes værktøjer til at håndtere og analysere statistisk og økonometrisk store mængder tidsserier for data. Disse værktøjer omfatter f.eks. procedurer til sikring af datakonsistens, forudgående tilpasning og sæsonbetinget tilpasning af data eller udformning og udvikling af relevante sammensatte indikatorer. Mens de fleste af disse opgaver udføres af Kommissionens tjenestegrene, er der på visse specifikke områder behov for ekstern ekspertise, som indhentes hos specialiserede virksomheder. Denne form for teknisk bistand er begrænset til yderst tekniske dele af processen i slutningen af produktionskæden og sikrer en effektivere programledelse.

#### **4. OFFENTLIGGØRELSE**

Undersøgelsens resultater bruges i den foreliggende stand eller opsummerede i sammensatte indikatorer. Formålet med disse sammensatte indikatorer er at syntetisere informationen i undersøgelsens data og gøre fremlæggelsen af undersøgelsesresultaterne lettere tilgængelig. Da aktualitet er en af de vigtigste fordele ved undersøgelsens data, er perioden mellem fremsendelsen af data fra de nationale institutter og Kommissionens offentliggørelse af resultaterne gradvist blevet reduceret i de senere år. Resultaterne offentliggøres nu på den sidste arbejdsdag i den måned, hvor dataindsamlingen foregår. Resultaternes offentliggørelse ledsages af en pressemeddelelse. Månedlige, ajourførte undersøgelsesresultater med data for hele undersøgelsesperioden kan hentes på nedenstående web-adresse:

[http://europa.eu.int/comm/economy\\_finance/indicators/businessandconsumersurveys\\_en.htm](http://europa.eu.int/comm/economy_finance/indicators/businessandconsumersurveys_en.htm)

Mere detaljerede resultater, f.eks. opdelt på sektorer, kan fås hos Kommissionens tjenestegrene. Disse data kunne tidligere kun stilles til rådighed mod et vederlag, men kan nu fås gratis som følge af den nye politik på dette område.

#### **5. BRUG AF INFORMATIONERNE**

Fordi konjunktur- og forbrugerundersøgelsens resultater nu foreligger hurtigt og indeholder informationer om økonomiske aktørers forventninger, er de et værdifuldt værktøj, når der skal udarbejdes prognoser.

Undersøgelsens resultater bruges intenst af Kommissionens tjenestegrene som et uvurderligt værktøj til at overvåge økonomien. De indgår således i de halvårslige makroøkonomiske prognoser og analysen af konjunkturudviklinger (f.eks. bestemmelse af vendepunkter). Nogle af de strukturelle data (f.eks. udtalelser om beskæftigelsesperspektiver) bruges også af forskellige af Kommissionens tjenestegrene.

Undersøgelserne er blevet en grundlæggende informationskilde til overvågning af ØMU's udvikling. Den Europæiske Centralbank bruger f.eks. resultaterne som et værdifuldt input til at vurdere den økonomiske situation i euroområdet.

Konjunktur- og forbrugerundersøgelsernes resultater bruges ikke kun af de vigtigste aktører inden for den økonomiske politik på europæisk plan, men også af både internationale organisationer som OECD og nationale offentlige og private organer til parallelle og ledende økonomiske indikatorer og mere generelt til prognoser.

## 6. EVALUERING

Hvis indikatoren for økonomiske forventninger og andre sektorindikatorer skal være til nytte, skal de have en række egenskaber som for eksempel konsekvens, aktualitet, sammenlignelighed osv. Desuden skal indikatorernes kvalitet konstant overvåges, ved at man undersøger, om de kan anvendes til at spore de makroøkonomiske aggregater, de repræsenterer. På det mest aggregerede niveau bør indikatorerne kunne spore udviklingen i væksten i BNP tilstrækkelig nøjagtigt. Gode sporingsresultater er også en forudsætning for tillidsindikatorer på sektorplan (industri, tjenester, forbrug osv.) i relation til deres makroøkonomiske referencevariabler (f.eks. BNP, industriproduktion, bruttoværditilvækst i sektoren for private tjenester, udgifter til privatforbrug osv.) Indikatorernes kvalitet skal konstant evalueres, og de skal ændres og forbedres i overensstemmelse med resultatet af disse evalueringer. Der gennemføres regelmæssigt forskellige forskningsprojekter og undersøgelser for at udvikle nye sektorindikatorer eller forbedre de eksisterende for at sikre en bedre overvågning af den økonomiske udvikling.

Der er ingen tvivl om programmets nytteværdi for de forskellige EU-organer og internationale organisationer, der er beskæftiget med økonomisk politik, men det er også nødvendigt at vurdere dets nytteværdi, effektivitet og målrettethed set udefra. Et specialiseret konsortium blev derfor anmodet om at foretage en evaluering af det eksisterende program som helhed. Evalueringen vedrørte bl.a. følgende emner:

- Undersøgelsernes kvalitet og undersøgelsesprogrammets effektivitet
- Effektivitet og alternative kontraktforhold
- Sandsynlige følger af at afbryde EU-medfinansiering
- Brugernes fremtidige behov.

Det konkluderes i rapporten (ECFIN/196/2004/385636, 22. april 2005), at der konstant skal ske forbedringer, men at undersøgelsesprogrammet i det store og hele har opfyldt brugernes kvalitetskrav i alle henseender, idet det er opfattelsen, at undersøgelserne er et yderst pålideligt og relevant værktøj til at overvåge de makroøkonomiske udviklinger. Det støttebaserede undersøgelsesprogram kan betragtes som omkostningseffektivt, og eventuelle ændringer i kontraktforhold såsom at gå over til servicekontrakter eller et centraliseret undersøgelsesscenarium ville indebære en risiko for et betydeligt tab af vigtige økonomiske oplysninger. På samme måde ville det medføre tab af harmoniserede europæiske data, hvis Europa-Kommissionen afbrød medfinansieringen af undersøgelserne. Brugernes fremtidige informationsbehov skal bl.a. opfyldes ved at indføre en større detaljeringsgrad i undersøgelserne af tjenester, mere information om husholdningers og virksomheders økonomiske situation og mere detaljerede data om arbejdsmarkedet.

## **7. RAPPORTERING**

Kommissionen vil hvert tredje år fra og med 2008 fremlægge en rapport om programmets gennemførelse i 2006-2008 med en oversigt over de metodologiske udviklinger og udnyttelsen af den information, der tilvejebringes via programmet.

## **8. KONKLUSION**

Resultaterne af de harmoniserede konjunktur- og forbrugerundersøgelser i EU er blevet en vigtig informationskilde for alle, der beskæftiger sig med økonomiske udviklingstendenser: offentlige institutioner, virksomhedsledere, forskere og frem for alt beslutningstagere på både nationalt plan og EU-/euroområde-plan. Undersøgelsens data er blevet et uvurderligt værktøj for det økonomiske tilsyn i EU og for overvågningen af den økonomiske udvikling i såvel Den Europæiske Monetære Union som i kandidatlandene. Kommissionen vil sikre, at programmet også opfylder denne rolle i fremtiden ved regelmæssigt at forbedre og udbygge dets funktioner, så der derved kan tilvejebringes vigtig information, som kan danne baggrund for den økonomiske beslutningstagning i Den Europæiske Union.

## Bilag I

### Grafik: Økonomiske forventninger, tillid inden for sektorer og BNP i euroområdet

